

**Sprawozdanie z działalności
Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi
w 2019 roku**

Obejmujące:

- ✓ **Sprawozdanie z wykonania rocznego ramowego planu pracy Izby,
w tym planu kontroli,**
- ✓ **Sprawozdanie z działalności informacyjno-szkoleniowej,
w tym działalności WIAS,**
- ✓ **Sprawozdanie z działalności kontrolnej.**

Sprawozdanie z wykonania ramowego planu pracy Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi

Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 października 1992 roku o regionalnych izbach obrachunkowych (tekst jednolity Dz.U. z 2019r. poz. 2137), regionalne izby obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej: jednostek samorządu terytorialnego, związków metropolitalnych, związków międzygminnych, stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów, związków powiatów, związków powiatowo-gminnych, stowarzyszeń powiatów, samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych, innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jst.

Na podstawie art. 7 ustawy o rio izby przeprowadzają co najmniej raz na cztery lata kompleksową kontrolę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Właściwość rzeczowa regionalnych izb obrachunkowych w zakresie działalności nadzorczej wyznaczona została przepisem art. 11 ustawy, zgodnie z którym obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach: procedury uchwalania budżetu i jego zmian, budżetu i jego zmian, zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jst oraz udzielania pożyczek, zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jst, podatków i opłat lokalnych, absolutorium, wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian.

Izby wydają opinie w sprawach wskazanych, m.in. w art. 13 ustawy o rio; zaś na podstawie art. 1 ust. 4 ww. ustawy, w zakresie objętym nadzorem i kontrolą - prowadzą działalność informacyjną, instruktażową i szkoleniową. Do zadań izb należy także, zgodnie z art. 13 pkt 11 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, udzielanie wyjaśnień na wystąpienia podmiotów wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych.

W 2018 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi obejmowała swoim zakresem działania 199 jednostek samorządu terytorialnego (174 gminy, 3 miasta na prawach powiatu, 21 powiatów, 1 województwo samorządowego), 7 związków międzygminnych i 1 związek powiatów.

W 2019 roku Kolegium Izby zbadało 13 062 uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego, składy orzekające wydały łącznie 1 787 opinii.

Izba podjęła 75 kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych, w tym 56 kontroli kompleksowych jst, 15 kontroli doraźnych, 3 kontrole problemowe oraz 1 kontrolę sprawdzającą.

W trakcie szkoleń zorganizowanych przez Izbę przeszkolono 677 przedstawicieli nadzorowanych jednostek samorządu terytorialnego, w tym skarbników, wójtów, radnych oraz pracowników jednostek samorządu terytorialnego. W szkoleniach brali udział także pracownicy Izby.

W 2019 roku Izba realizowała wyznaczone ustawowo zadania w oparciu o Ramowy Plan Pracy Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi przyjęty uchwałą Kolegium RIO w Łodzi z dnia 19 grudnia 2018 roku.

Przygotowanie i wykonanie kontroli oraz upublicznienie ich wyników

Ramowy plan pracy RIO w Łodzi na 2019 rok zakładał przeprowadzenie 55 kontroli kompleksowych oraz w miarę potrzeby przeprowadzenie kontroli doraźnych i problemowych.

- Kontrole kompleksowe podjęte zostały w roku 2019 we wszystkich jednostkach objętych planem kontroli.
- W 2019 roku przeprowadzono 15 kontroli doraźnych, 3 kontrole problemowe i 1 kontrolę sprawdzającą. Kontrole doraźne przeprowadzone zostały, w szczególności w związku z otrzymanymi wnioskami i sygnalizacjami (m.in. od Izby Administracji Skarbowej, osób fizycznych, CBA).
- Do kontrolowanych jednostek, w oparciu o przepis art. 9 ust. 2 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych kierowane były wystąpienia pokontrolne. Do wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym właściwemu organowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżenia do kolegium izby.
W 2019 r. Kolegium Izby rozpatrzyło 6 spraw dotyczących zastrzeżeń podmiotów kontrolowanych do wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych. Zastrzeżenia złożyły cztery jednostki samorządu terytorialnego (Gm. Rokiciny – dwukrotnie, M. Łódź, Gm. Parzęczew, Gm. Krzyżanów) oraz jednostka organizacyjna (Zarząd Dróg i Transportu w Łodzi).
- W ramach upublicznienia wyników kontroli informacje dotyczące kontroli, w tym protokoły kontroli oraz zalecenia pokontrolne, zamieszczane były na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Izby. W związku z prowadzoną działalnością kontrolną udzielono 8 informacji na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie

do informacji publicznej. Dotyczyły one m.in.: udostępnienia dokumentacji pokontrolnych, informacji dotyczących wyników kontroli.

- W ramach kontroli o charakterze kompleksowym inspektorzy kontroli badali osiągnięcie w jst wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli.

Zgodnie z art. 30a ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego przedkłada regionalnej izbie obrachunkowej sprawozdanie z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i placówkach prowadzonych przez tę jednostkę.

Regionalna izba obrachunkowa, zgodnie z art. 30b ustawy, w trybie określonym w przepisach ustawy o rio dotyczących kontroli gospodarki finansowej jst, kontroluje osiągnięcie w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli.

Sprawozdania sporządzone za 2018 r. z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez podległe jednostki samorządu terytorialnego przyjmowane były przez pracowników Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń.

W 2019 roku pracownicy Wydziału przyjęli w/w sprawozdania ze 199 jednostek samorządu terytorialnego (sprawozdania te były składane w formie elektronicznej oraz w formie dokumentu), sprawdzili poprawność rachunkową tych sprawozdań oraz zgodność wersji elektronicznej z dokumentem. W przypadku stwierdzenia błędów rachunkowych lub niezgodności wersji elektronicznej z dokumentem - kontaktowali się z jednostkami samorządu terytorialnego w celu uzyskania wyjaśnień lub poprawionej wersji sprawozdań, udzielali telefonicznie jednostkom samorządu terytorialnego porad oraz wyjaśnień w zakresie sporządzenia w/w sprawozdania.

Zbadano łącznie 210 formularzy sprawozdań, z czego 11 to korekty sprawozdań.

Korekty sprawozdań wynikały w szczególności ze złego formatu wersji elektronicznej (głównie PDF zamiast XLS), braku podpisów na wersji papierowej, braku danych osób sporządzających lub zatwierdzających sprawozdanie na wersji elektronicznej.

Dane z powyższych sprawozdań - jako materiały będące w dyspozycji Izby - mogą być wykorzystywane w trakcie działalności kontrolnej Izby prowadzonej przez Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej.

- W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych inspektorzy kontroli udzielali instruktażu w zakresie prawidłowej interpretacji przepisów prawnych i ich stosowania w praktyce.
- W oparciu o przepis art. 10 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych Izba przekazała do Ministerstwa Finansów informację o jednostkach samorządu terytorialnego, w których inspektorzy kontroli stwierdzili nieprawidłowości dotyczące danych wykazywanych

w sprawozdaniach budżetowych mogące mieć ewentualny skutek dla wielkości naliczenia subwencji.

- W Izbie (w Wydziale Kontroli Gospodarki Finansowej) gromadzone są materiały dotyczące nadzorowanych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzonej przez Wydział działalności kontrolnej – służące m.in. przygotowaniu kontroli.
- W ramach czynności przygotowujących do realizowania zadań kontrolnych Izby pracownicy podnoszą kwalifikacje, w tym poprzez samokształcenie oraz udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych.

Sprawowanie nadzoru nad jst oraz działalność opiniodawcza

Działalność nadzorcza

Zgodnie z art. 171 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej regionalne izby obrachunkowe sprawują nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych. Jedynym wskazanym przez ustawodawcę kryterium, przy uwzględnieniu którego sprawowany jest nadzór – jest kryterium legalności. Zasada ta powtórzona została w przepisach ustaw ustrojowych, gdzie wskazano, że nadzór nad działalnością gminną sprawowany jest na podstawie kryterium zgodności z prawem (por. art. 85 ustawy o samorządzie gminnym, art. 77 ustawy o samorządzie powiatowym, art. 79 ustawy o samorządzie województwa).

Zakres działalności nadzorczej regionalnych izb obrachunkowych wyznaczony został przepisami ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy właściwość rzeczowa izb obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego (oraz organy związków jednostek samorządu terytorialnego) w sprawach:

- 1) procedury uchwalania budżetu i jego zmian,
- 2) budżetu i jego zmian,
- 3) zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek,
- 4) zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) podatków i opłat lokalnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa,
- 6) absolutorium,
- 7) wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian.

Uchwały i zarządzenia organów jst sprzeczne z prawem są nieważne (por. art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, art. 79 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, art. 82 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa). W przypadku natomiast nieistotnego naruszenia prawa w uchwale lub zarządzeniu izba nie stwierdza nieważności uchwały lub zarządzenia,

lecz ogranicza się do wskazania, że wydano je z naruszeniem prawa (art. 11 ust. 3 ustawy o rio).

Szczególny tryb postępowania ustawodawca przewidział dla przypadków dotyczących stwierdzenia nieważności całości lub części uchwały budżetowej. Zgodnie z art. 12 ust. 1-3 ustawy izba prowadząc postępowanie nadzorcze w sprawie uznania uchwały budżetowej organu stanowiącego jst za nieważną w całości lub w części, wskazuje nieprawidłowości oraz sposób i termin ich usunięcia. Dopiero w przypadku, gdy właściwy organ w wyznaczonym terminie nie usunie wskazanych nieprawidłowości, kolegium izby orzeka o nieważności uchwał w całości lub części. W przypadku stwierdzenia nieważności uchwały budżetowej w całości lub w części budżet lub jego część dotknięte nieważnością ustala kolegium izby.

Do ustalenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego izba obowiązana jest także w przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej przez organ stanowiący jst do dnia 31 stycznia roku budżetowego oraz w przypadku niezachowania przez tę jednostkę zasad określonych w art. 242-244 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (por. art. 11 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych). W tych przypadkach izba ustala budżet jst w zakresie zadań własnych oraz zadań zleconych.

Z uwagi na fakt, że budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki (art. 211 ustawy o finansach publicznych), a jego moc wiążąca kończy się z upływem roku kalendarzowego, w sytuacji, gdy kolegium rozpatrując uchwałę lub zarządzenie dotyczące minionego roku budżetowego stwierdzi nieprawidłowości - nie nakazuje ich usunięcia, lecz ogranicza się do wskazania, że uchwała/zarządzenie zostały podjęte z naruszeniem prawa.

Kolegium Izby obraduje na posiedzeniach, które zwoływane są w razie potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. W posiedzeniu ma prawo uczestniczyć przedstawiciel podmiotu określonego w art. 1 ust. 2 ustawy o rio, którego sprawa jest rozpatrywana. W 2019 roku Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi obradowało na 33 posiedzeniach.

W ramach sprawowanej przez Izbę działalności nadzorczej w 2019 roku Kolegium Izby zbadało **13 062 uchwał i zarządzeń** organów jednostek samorządu terytorialnego oraz związków międzygminnych (w 2018 roku – 12 334). Z ogólnej liczby zbadanych uchwał i zarządzeń najwięcej dotyczyło:

- budżetu i jego zmian – 8 705,
- wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian – 2 130,
- podatków i opłat lokalnych – 1 099,
- zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek – 381.

Lp.	Uchwały i zarządzenia jst dotyczące:	Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń w 2019 r.
1	budżetu	207
2	zmian budżetu	8 498
3	zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek i poręczeń	381
4	podatków i opłat lokalnych	1 099
5	zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego	154
6	absolutorium ^{*)}	205
7	wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian	2 130
8	pozostałe uchwały i zarządzenia	388
Ogółem		13 062

^{*)} W 2019 roku Kolegium RIO w Łodzi zbadało 205 uchwał w sprawie absolutorium, z tego:

- 204 uchwały Kolegium uznało za podjęte bez naruszenia prawa;
- jedną (dotyczącą Gminy Daszyna) unieważniono w całości z powodu podjęcia uchwały bez podstawy prawnej z uwagi na okoliczność, że w gminie w chwili podejmowania uchwały w sprawie absolutorium nie było organu wykonawczego w osobie Wójta (określona przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o finansach publicznych instytucja absolutorium z tytułu wykonania budżetu nie miała zastosowania do osoby wyznaczonej przez Premiera Rzeczypospolitej Polskiej do wykonywania zadań i kompetencji Wójta)
- dwie gminy nie podjęły uchwał w sprawie absolutorium za 2018 r. (Miasto Gmina Wieluń nie podjęto uchwały z powodu nie uzyskania bezwzględnej większości głosów, zaś w Gminie Dobryzycze brak wniosku Komisji Rewizyjnej w sprawie absolutorium - uniemożliwił Radzie głosowanie nad absolutorium).

LATA/jst	Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń (3 + 5)	Wyniki postępowania nadzorczego w 2019 roku																
		bez naruszenia prawa	3 : 2 w %	z naruszeniem prawa (7+9+11+17)	5 : 2 %	z tego:								z tego:				
						z nieistotnym naruszeniem prawa	7 : 2 %	wszczęte postępowanie. umorzono	9 : 2 %	nieważne (kol. 14+16)	11 : 2 %	nieważne w części	13 : 2 %	nieważne w całości	15 : 2 %	inne rozstrzygnięcia	17 : 2 %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
2018	12 334	12 256	99,4	78	0,6	0	0,0	14	0,1	56	0,5	5	0,0	51	0,4	8	0,1	
2019	13 062	12 980	99,4	82	0,6	1	0,0	19	0,1	60	0,5	19	0,1	41	0,3	2	0,0	
<i>z tego:</i>																		
gminy	11 086	11 008	99,3	78	0,7	1	0,0	18	0,2	57	0,5	16	0,1	41	0,4	2	0,0	
powiaty	1 398	1 397	99,9	1	0,1	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
miasta na prawach powiatu	395	393	99,5	2	0,5	0	0,0	0	0,0	2	0,5	2	0,5	0	0,0	0	0,0	
samorząd województwa	121	120	99,2	1	0,8	0	0,0	0	0,0	1	0,8	1	0,8	0	0,0	0	0,0	
związki JST	62	62	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	

W wyniku badania nadzorczego Kolegium RIO w Łodzi w 82 uchwałach/zarządzeniach jst stwierdziło naruszenie prawa:

- w **60** przypadkach Kolegium wydało rozstrzygnięcie nadzorcze, stwierdzając nieważność uchwały/zarządzenia w całości lub w części; unieważnienie w całości lub w części dotyczyło: 5 uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i zmian, 1 uchwały w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej, 2 uchwał w sprawie zaciągania kredytów, 18 uchwał w sprawie dotacji z budżetu jst, 32 uchwał w sprawie podatków i opłat (w tym 26 dotyczyło opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi), 1 uchwały w sprawie absolutorium, 1 uchwały dotyczącej wydatków niewygasających;
- w **8** uchwałach budżetowych i 11 w sprawie zmian budżetu Kolegium stwierdziło naruszenie prawa wskazując sposób i termin usunięcia nieprawidłowości; z uwagi na zastosowanie się przez jst do wskazanych zaleceń – Kolegium umorzyło wszczęte postępowanie;
- w **2** uchwałach w sprawie zmian budżetu Kolegium stwierdziło naruszenie prawa – zważywszy jednak, że dotyczyły one budżetu roku 2018 ograniczyło się wyłącznie do wskazania, że uchwały te zostały podjęte z naruszeniem prawa.

Największa liczba wydanych przez Kolegium RIO w Łodzi rozstrzygnięć nadzorczych – 32 - dotyczyła uchwał w sprawie podatków i opłat lokalnych, w szczególności uchwał wydawanych na podstawie przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W 2019 roku w przypadku 15 uchwał/zarządzeń jst Kolegium Izby umorzyło (w pierwszym etapie) wszczęte postępowanie nadzorcze: 1 dotyczyła uchwały budżetowej, 2 dotyczyły zmian budżetu, 5 - wieloletniej prognozy finansowej i jej zmiany, 7 dotyczyło podatków i opłat lokalnych.

12 965 uchwał/zarządzeń Kolegium przyjęło do protokołu bez uwag. Z uchwał/zarządzeń przyjętych do protokołu bez uwag najczęściej dotyczyło: zmian budżetu i w budżecie – 8 681, wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian – 2 119, podatków i opłat lokalnych – 1 060, zaciągnięcia pożyczek i kredytów długoterminowych – 332.

Uwzględniając uchwały/zarządzenia, w odniesieniu do których Kolegium Izby umorzyło wszczęte postępowanie oraz uchwały przyjęte do protokołu bez uwag – Kolegium Regionalnej izby Obrachunkowej w Łodzi w 2019 roku nie dopatrzyło się naruszenia prawa w 12 980 uchwałach/zarządzeniach jst.

- W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego zaskarżyły 6 uchwał kolegium Izby do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. W 2 przypadkach WSA odrzucił skargę,

w 2 przypadkach skargę oddalił, w 2 przypadkach skarżone przez jst uchwały kolegium zostały uchylone w części (w pozostałym zakresie zostały oddalone).

- W 2019 roku radni, osoby fizyczne oraz inne podmioty skierowali do Izby 10 pism, w których zgłosili wątpliwości odnośnie legalności 13 uchwał podjętych przez organy stanowiące jednostek:
 - w 2 przypadkach Kolegium po przeprowadzeniu stosownego postępowania nadzorczego stwierdziło nieważność uchwały;
 - w 9 przypadkach, po przeprowadzeniu stosownego postępowania, Kolegium nie dopatrzyło się naruszenia prawa w kwestionowanym przez wnioskodawców zakresie;
 - w 2 przypadkach Kolegium stwierdziło w badanej uchwale naruszenia prawa oraz wskazało jednostce termin i sposób usunięcia naruszenia prawa, a następnie, po zastosowaniu się przez jednostkę do wskazanych zaleceń, umorzyło wszczęte postępowanie.

Wstępna kontrola oraz ewidencjonowanie uchwał/zarządzeń organów jst podlegających nadzorowi Izby w zakresie przyjętym w Izbie

Pracownicy Wydziału Analiz, Informacji i Szkoleń dokonywali wstępnej kontroli uchwał i zarządzeń podlegających nadzorowi Izby w zakresie, jaki ustalony został w toku przyjętych procedur wewnętrznych, a następnie ewidencjonowali je w funkcjonującym w Izbie systemie zarządzania budżetami jst Besti@ (głównie w zakresie bazy danych uchwał budżetowych i uchwał/zarządzeń zmieniających budżety jednostek samorządu terytorialnego).

W 2019 r. pracownicy Wydziału dokonali wstępnej kontroli: 8 705 uchwał budżetowych i ich zmian oraz 2 130 wieloletnich prognoz finansowych i ich zmian.

W miarę potrzeb, w uzgodnieniu z członkami Kolegium, wykonywano dodatkowe analizy i uzyskiwano na bieżąco wyjaśnienia jednostek samorządu terytorialnego w zakresie pojawiających się wątpliwości. Pracownicy Wydziału zajmowali się również gromadzeniem i kompletowaniem dokumentacji związanej z działalnością nadzorczą

Działalność opiniodawcza

Zgodnie z art. 13 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych do zadań izb należy także:

- 1) wydawanie, na wniosek organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, opinii o możliwości spłaty kredytu, pożyczki oraz innych zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a także wykupu papierów wartościowych;
- 2) wydawanie opinii o przedkładanych projektach uchwał budżetowych jst;
- 3) wydawanie opinii o przedkładanych przez zarządy powiatów i województwa oraz wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) informacjach o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze;
- 4) wydawanie opinii o przedkładanych przez zarządy powiatów i województwa oraz przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) sprawozdaniach z wykonania budżetu wraz z informacjami o stanie mienia jednostek samorządu terytorialnego i objaśnieniami;
- 5) wydawanie opinii o wnioskach komisji rewizyjnych organów stanowiących jst w sprawie absolutorium oraz opinii w sprawie uchwały rady gminy o nieudzieleniu wójtowi absolutorium;
- 6) wydawanie opinii o przedkładanych projektach uchwał o wieloletnich prognozach finansowych;
- 7) wydawanie opinii o programach postępowań naprawczych jednostek samorządu terytorialnego.

Oprócz tego, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych izby wydają opinie:

- 1) w sprawie możliwości sfinansowania deficytu - na podstawie przedstawionego przez jednostkę samorządu terytorialnego projektu uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1) oraz uchwały budżetowej (art. 246 ust. 3);
- 2) w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego - na podstawie przyjętej przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej (art. 230 ust. 4).

Składy orzekające Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi w 2019 roku wydały łącznie **1 787 opinii**, w tym 6 opinii negatywnych oraz 322 opinie zawierające uwagi lub zastrzeżenia. Największa liczba opinii zawierających uwagi lub zastrzeżenia dotyczyła informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze, projektów uchwał budżetowych, projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych oraz prawidłowości planowanej kwoty długu.

W 6 przypadkach składy orzekające wydały opinie negatywne: dwie dotyczyły wniosków Komisji Rewizyjnych o absolutorium (Gm. Daszyna, Gm. Ładzice); jedna dotyczyła

projektu uchwały budżetowej (Gm. Daszyna), jedna dotyczyła projektu uchwały o wieloletniej prognozie finansowej (Gm. Daszyna), jedna dotyczyła informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze 2019 r. (Gm. Daszyna), jedna - sprawozdania z wykonania budżetu w 2018 r. (Gm. Bełchatów).

Wyszczególnienie	Liczba wydanych opinii w 2019 r.	Charakter wydanych opinii w 2019 r.			
		pozytywne	pozytywne z uwagami	pozytywne z zastrzeżeniami	negatywne
Ogółem, z tego:	1 787	1 459	301	21	6
gminy	1 540	1 254	262	18	6
powiaty	163	138	23	2	0
miasta na prawach powiatów	30	20	9	1	0
samorząd województwa	10	7	3	0	0
związki jst	44	40	4	0	0

Wyszczególnienie		Liczba wydanych opinii	Charakter wydanych opinii w 2019 r.							
			pozytywne		pozytywne z uwagami		pozytywne z zastrzeżeniami		negatywne	
ogółem		1 787	1 459	81,7%	301	16,9%	21	1,2%	4	0,2%
1	splaty/wykupu zobowiązań, z tego:	243	218	89,7%	18	7,4%	7	2,9%	0	0,0%
1.1	o możliwości spłaty kredytu/pożyczki	216	194	89,8%	15	6,9%	7	3,2%	0	0,0%
1.2	o możliwości spłaty innych zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ufp	3	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
1.3	o możliwości wykupu papierów wartościowych	24	21	87,5%	3	12,5%	0	0,0%	0	0,0%
2	projektów uchwał budżetowych jst,	208	154	74,4%	50	24,2%	3	1,4%	1	0,5%
3	projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,	208	159	76,8%	46	22,2%	2	1,0%	1	0,5%
4	możliwości sfinansowania deficytu, z tego:	310	282	91,0%	26	8,4%	2	0,6%	0	0,0%
4.1	przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp),	155	141	91,0%	14	9,0%	0	0,0%	0	0,0%
4.2	przedstawionego w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	155	141	91,0%	12	7,7%	2	1,3%	0	0,0%
4.3	przedstawionego w zmianach uchwały budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp),	0	0	x	0	x	0	x	0	x
5	prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp),	196	149	76,0%	41	20,9%	6	3,1%	0	0,0%
6	informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze,	207	127	61,4%	79	38,2%	0	0,0%	1	0,5%
7	sprawozdań z wykonania budżetu jst,	207	164	79,2%	41	19,8%	1	0,5%	1	0,5%
8	absolutorium, z tego:	208	206	99,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	1,0%
8.1	wniosków komisji rewizyjnych o udzielenie absolutorium,	204	203	99,5%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,5%
8.2	wniosków komisji rewizyjnych o nieudzielenie absolutorium,	3	2	66,7%	0	0,0%	0	0,0%	1	33,3%
8.3	uchwał w sprawie nieudzielenia absolutorium,	1	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Opinie o możliwości spłaty kredytów i pożyczek

Składy orzekające Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi wydały 216 opinii w sprawie możliwości spłaty pożyczek i kredytów zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego (200 dla gmin, 11 dla powiatów, 5 dla miast na prawach powiatów), z tego:

- 194 opinii pozytywnych,
- 15 opinii pozytywnych z uwagami,
- 7 opinii pozytywnych z zastrzeżeniami.

Opinie o możliwości spłaty innych zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ufp

Składy orzekające Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi wydały 3 opinie w sprawie możliwości spłaty innych zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ufp przez jednostki samorządu terytorialnego (wszystkie pozytywne), z tego dwie dla gmin oraz jedną dla województwa samorządowego.

Opinie o możliwości wykupu papierów wartościowych

W 2019 roku składy orzekające RIO w Łodzi wydały 24 opinie w sprawie możliwości wykupu papierów wartościowych, w tym 21 pozytywnych i 3 z uwagami; 17 wydanych opinii dotyczyło gmin, 5 powiatów, jedna miasta na prawach powiatu oraz jedna województwa.

Opinie o przedkładanych projektach uchwał budżetowych

W 2019 r. składy orzekające zaopiniowały 208 projektów budżetów, z tego jeden projekt budżetu dotyczył 2019 roku, pozostałe 207 dotyczyły projektu budżetu na 2020 rok. Wydano 154 opinie pozytywne, 50 opinii z uwagami, 3 z zastrzeżeniami i 1 opinię negatywną (dotyczącą projektu budżetu na 2019 rok Gm. Daszyna).

Opinie o przedkładanych przez zarządy powiatów i województwa oraz przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) informacjach o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze 2019 r.

W 2019 r. składy orzekające Izby wydały 207 opinii w sprawie informacji o przebiegu wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego w I półroczu 2019 r. (127 opinii pozytywnych, 79 opinii pozytywnych z uwagami oraz 1 negatywną):

- Samorządowe Województwo Łódzkie otrzymało opinię pozytywną z uwagami,
- wśród 21 informacji powiatów o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze 2019 r. 13 otrzymało opinię pozytywną, 8 - z uwagami,
- miasta na prawach powiatu otrzymały 2 opinie pozytywne i 1 opinię z uwagami,

- gminy otrzymały 106 opinii pozytywnych, 67 opinii z uwagami oraz 1 negatywną,
- związki międzygminne otrzymały 6 opinii pozytywnych oraz jedną pozytywną z uwagami,
- związek powiatów otrzymał opinię pozytywną z uwagami.

Negatywna opinia dotyczyła informacji o przebiegu wykonania budżetu Gminy Daszyna za I półrocze 2019 roku. Skład Orzekający wskazał w szczególności na olbrzymie ryzyko braku możliwości zrealizowania przez Gminę przyjętych założeń finansowych, w szczególności w zakresie realizacji planowanych dochodów, w tym dochodów ze sprzedaży majątku oraz problemów z wykonywaniem nadwyżki operacyjnej, co jest szczególnie niepokojące w kontekście zamierzeń inwestycyjnych Gminy. Ponadto wskazał, że organy Gminy powinny zabezpieczyć możliwość spłaty już istniejącego długu zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym zgodnie z regułą wynikająca z art. 243 ustawy o finansach publicznych, podkreślając, że w sytuacji, gdy wykonanie na koniec roku istotnych wielkości budżetu, tj. dochodów ze sprzedaży majątku oraz wyniku operacyjnego, będzie znacznie odbiegało od przyjętego planu to planowanie nowych zobowiązań majątkowych nie będzie miało realnych podstaw.

Opinie o przedkładanych przez zarządy powiatów i województwa oraz przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) sprawozdaniach z wykonania budżetu za 2018 r.

Składy orzekające Izby zaopiniowały w 2019 r. 207 sprawozdań z wykonania budżetów za 2018 r. Opinię pozytywną otrzymało 164 sprawozdań, 41 opinii zawierało uwagi, 1 sprawozdanie zaopiniowano z zastrzeżeniami oraz 1 sprawozdanie zaopiniowano negatywnie;

- Samorządowe Województwo Łódzkie otrzymało opinię pozytywną z uwagami,
- 18 sprawozdań powiatów składy zaopiniowały pozytywnie, 3 pozytywnie z uwagami,
- 2 miasta na prawach powiatu otrzymały opinię pozytywną, 1 opinię z uwagami,
- 137 gmin otrzymały opinię pozytywną, 35 opinii zawierało uwagi, 1 sprawozdanie zaopiniowano z zastrzeżeniami oraz 1 sprawozdanie zaopiniowano negatywnie,
- sprawozdania 6 związków międzygminnych składy orzekające zaopiniowały pozytywnie, a 1 opinia zawierała uwagi; związek powiatów otrzymał opinię pozytywną.

Negatywna opinia Składu Orzekającego dotyczyła sprawozdania Wójta Gminy Bełchatów z wykonania budżetu za 2018 rok. Skład Orzekający wydał tą opinię w związku z dopuszczeniem do powstania zobowiązań wymagalnych (co stanowi naruszenie zasady wynikającej z art. 44 ust.3 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), nieprawidłowym zaplanowaniem i wykonaniem kwoty rozchodów, nie spłaceniem do końca roku budżetowego zaciągniętego w 2018 r. kredytu krótkoterminowego oraz wykorzystaniem dochodów budżetu 2019 roku z tytułu raty subwencji oświatowej na sfinansowanie wydatków budżetu roku 2018.

W 2019 roku Prezes Izby, wypełniając dyspozycję art. 21 ust. 2 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, poinformował Wojewodę Łódzkiego i Ministra Finansów o negatywnej opinii wydanej przez Skład Orzekający Izby w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu za 2018 rok Gminy Bełchatów.

Opinie o wnioskach komisji rewizyjnych organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w sprawie absolutorium.

Komisje rewizyjne przedłożyły do zaopiniowania składom orzekającym Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi łącznie 207 wniosków w sprawie absolutorium za 2018 rok, w tym 3 o nieudzielenie absolutorium.

Składy orzekające wydały 205 opinii pozytywnych (w tym dwie o wnioskach o nieudzielenie absolutorium – Gm. Bełchatów, M.-Gm. Wieluń) oraz 2 negatywne (w tym jedna o wniosku o udzielenie absolutorium - Gm. Ładzice i jedna dotycząca wniosku o nieudzielenie absolutorium - Gm. Daszyna)..

Dwie spośród wydanych przez Skład Orzekający opinii dotyczyły tej samej jednostki - Gm. Ładzice (jedna negatywna, druga – wydana na podstawie kolejnego wniosku komisji rewizyjnej - pozytywna). Nadto, nie wydano opinii dla Gm. Dobryszycy, z uwagi na nieprzedłożenie przez Komisję Rewizyjną wniosku w sprawie absolutorium.

Negatywne opinie dotyczyły:

- wniosku Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Daszyna o nieudzielenie absolutorium Wójtowi Gminy – podstawą decyzji składu o negatywnej opinii była okoliczność, że Wójt Gminy Daszyna wykonywał budżet w okresie od 1 stycznia do 26 grudnia 2018 r., a w pozostałym okresie roku 2018 w Gminie Daszyna zadania i kompetencje Wójta wykonywała osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów RP. Skład Orzekający wskazał, że brak jest podstaw prawnych zarówno do wystąpienia przez Komisję Rewizyjną z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium, jak również brak jest podstaw prawnych do podjęcia uchwały przez Radę Gminy Daszyna o udzieleniu bądź nie udzieleniu absolutorium wobec osoby wyznaczonej do wykonywania zadań i kompetencji przez Prezesa Rady Ministrów RP,
- wniosku Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Ładzice o udzielenie absolutorium Wójtowi Gminy w związku z wykonaniem budżetu Gminy za 2018 rok - Skład Orzekający uznał, że Komisja Rewizyjna formułując wniosek absolutoryjny nie wypełniła regulacji prawnej z art. 270 ust. 2 o finansach publicznych, gdyż z załączonych dokumentów wynika, że Komisja Rewizyjna rozpatrzyła jedynie sprawozdanie z wykonania budżetu wraz z opinia regionalnej izby obrachunkowej o tym sprawozdaniu, a pominęła sprawozdanie finansowe i informację o stanie mienia jednostki;

Opinie w sprawie uchwały rady gminy o nieudzieleniu wójtowi absolutorium

W 2019 r. została wydana jedna opinia Składu Orzekającego Izby dotycząca uchwały organu stanowiącego jst w sprawie nieudzielenia absolutorium za 2018 rok.

Skład Orzekający Izby pozytywnie zaopiniował Uchwałę Rady Gminy Bełchatów w sprawie nieudzielenia absolutorium dla Wójta Gminy za 2018 rok.

Opinie o projektach uchwał o wieloletnich prognozach finansowych

Składy Orzekające Izby zaopiniowały w 2019 r. 208 projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych, z tego jeden na 2019 rok, a pozostałe na 2020 rok.

Opinię pozytywną otrzymało 159 projektów, 46 opinii zawierało uwagi, w 2 opiniach zawarto zastrzeżenia, jedna opinia była negatywna (dotycząca projektu wieloletniej prognozy finansowej Gm. Daszyna na 2019 rok).

Opinie w sprawie możliwości sfinansowania deficytu – na podstawie przedstawionego projektu uchwały budżetowej

W 2019 roku składy orzekające Izby na podstawie projektów uchwał budżetowych na 2020 r. wydały 155 opinii w sprawie możliwości sfinansowania deficytu. W 52 przypadkach odstąpiono od wydania opinii z powodu uchwalonej nadwyżki budżetowej lub równowagi budżetowej.

Opinię pozytywną otrzymało 141 projektów uchwał a w 14 opiniach zawarto uwagi.

Opinie w sprawie możliwości sfinansowania deficytu – na podstawie przedstawionej uchwały budżetowej

W 2019 roku składy orzekające RIO w Łodzi wydały 155 opinii w sprawie możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w uchwale budżetowej na 2020 rok, z tego:

- 141 opinii pozytywnych,
- 12 opinii z uwagami,
- 2 opinie z zastrzeżeniami.

W 52 przypadkach odstąpiono od wydania opinii z powodu uchwalonej nadwyżki budżetowej lub równowagi budżetowej.

Opinie o prawidłowości planowanej kwoty długu

Składy orzekające Izby wydały w 2019 r. 196 opinii o prawidłowości planowanej kwoty długu przyjmując za podstawę dane wynikające z uchwał budżetowych oraz uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej na 2020 rok, z tego:

- 3 opinie dotyczące miast na prawach powiatu,

- 21 opinii dotyczących powiatów,
- 1 opinię dla samorządu województwa,
- 171 opinii dotyczących gmin.

Opinię pozytywną w zakresie planowanej kwoty długu otrzymało 149 budżetów jst, 41 opinii zawierało uwagi, 6 opinii zawierało zastrzeżenia.

Rozpatrywanie odwołań od uchwał (opinii) składów orzekających

Zgodnie z art. 20 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych od uchwał składów orzekających służy odwołanie do kolegium izby.

W 2019 roku do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi nie wpłynęły odwołania od opinii składów orzekających.

Analiza sprawozdań statystycznych oraz informacji dot. wykonania budżetu jst za półrocze oraz za rok budżetowy, kontrola wniosków o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej

Zgodnie z art. 9a ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych - izby kontrolują pod względem rachunkowym i formalnym kwartalne sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej:

- kontrola rachunkowa i formalna sprawozdań z wykonania budżetów jst wykonywana była przez pracowników Wydziału Analiz, Informacji i Szkoleń; ponadto na potrzeby działalności opiniodawczej Izby pracownicy Wydziału wykonywali szczegółowe analizy złożonych za II i IV kwartał roku budżetowego sprawozdań w zakresie, jaki ustalony został w toku przyjętych procedur wewnętrznych;
- wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej

Zgodnie z § 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobu ustalania i trybu przekazywania gminom części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2004r. nr 65 poz. 599 z późn. zm.) gmina składa wniosek do właściwej miejscowo regionalnej izby obrachunkowej w terminie do dnia 25 sierpnia roku budżetowego, wykazując roczne skutki zwolnienia z podatku od nieruchomości według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy.

W 2019 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi nie otrzymała żadnego wniosku w powyższej sprawie.

Gromadzenie i ewidencja danych dotyczących nadzorowanych jednostek samorządu terytorialnego – w zakresie działalności nadzorczej, opiniodawczej Izby

W ramach Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń prowadzona jest elektroniczna ewidencja danych w zakresie:

- wyników działalności nadzorczej Kolegium RIO w Łodzi,
- wyników działalności opiniodawczej składów orzekających,
- prowadzony jest także rejestr posiedzeń składów orzekających.

Zadania z zakresu statystyki publicznej

Zadania z zakresu statystyki publicznej wykonywane były przez Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń.

Sprawozdawczość budżetowa i finansowa

W 2019 roku zgodnie z przepisem § 12 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2018 roku w sprawie sprawozdawczości budżetowej jednostki samorządu terytorialnego przekazywały¹ do regionalnych izb obrachunkowych, sprawozdania:

- Rb-27S - sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jst,
- Rb-PDP - sprawozdanie z wykonania dochodów podatkowych gminy/miasta na prawach powiatu,
- Rb-28S - sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jst,
- Rb-28NWS - sprawozdanie z wykonania planu wydatków jst, które nie wygasły z upływem roku budżetowego,
- Rb-NDS - sprawozdanie o nadwyżce / deficycie jst,
- Rb-30S - sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych,
- Rb-34S - sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych,
- Rb-ST - sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych jst.

Dane z w/w sprawozdań Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń przekazywał do Ministerstwa Finansów w formie elektronicznej, w terminach określonych w rozporządzeniu.

¹ za poszczególne okresy sprawozdawcze sprawozdania były przekazywane – zgodnie z rozporządzeniem - wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego.

Począwszy od stycznia 2014 r. na Izbę zostały nałożone dodatkowe obowiązki związane z przyjmowaniem i przekazywaniem do MF sprawozdań miesięcznych Rb-27s oraz Rb-28s za styczeń, listopad i grudzień.

W ramach wykonywania w 2019 r. zadań związanych z przekazaniem przez jst sprawozdań budżetowych Wydział przyjął po kontroli formalno-rachunkowej oraz analizie **5 746 sprawozdań** (w tym 1 239 korekt).

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego przekazywały do wiadomości regionalnych izb obrachunkowych w formie dokumentu elektronicznego sprawozdania:

- Rb-27ZZ - sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jst ustawami;
- Rb-50 - sprawozdanie o dotacjach/wydatkach związanych w wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jst ustawami.

Do zadań Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń należy także przyjmowanie bilansów z wykonania budżetu, sprawozdań finansowych łącznych i skonsolidowanych bilansów jst, które w 2019 r. przekazywane były przez organy jst na podstawie § 34 ust. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Finansów z 13 września 2017 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami do Izby przekazywane były następujące rodzaje sprawozdań finansowych, sporządzanych przez zarządy jednostek samorządu terytorialnego:

- bilans z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego – w terminie do 30 kwietnia,
- sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego (przekazywane w terminie do 30 kwietnia) obejmujące:
 - ✓ łączny bilans, obejmujący dane wynikające z bilansów samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych,
 - ✓ łączny rachunek zysków i strat, obejmujący dane wynikające z rachunków zysków i strat samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych,
 - ✓ łączne zestawienie zmian w funduszu, obejmujące dane wynikające z zestawień zmian w funduszu samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych,
 - ✓ informację dodatkową obejmującą dane wynikające z informacji dodatkowych samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych
- skonsolidowany bilans jednostki samorządu terytorialnego – w terminie do 30 czerwca,

Pracownicy Wydziału dokonywali analizy sprawozdań finansowych za rok ubiegły oraz ewentualnych korekt przekazanych za lata wcześniejsze. Analiza bilansu z wykonania budżetu jst służyła m.in. wyliczaniu stanu wolnych środków oraz nadwyżki budżetowej, jaką jednostka może zaangażować w danym roku budżetowym.

W ramach wykonywania w 2019 r. zadań związanych z przekazaniem przez organy jst bilansów z wykonania budżetu i sprawozdań finansowych za rok 2018 i poprzednie, łącznie z korektami, Wydział przyjął po kontroli formalno-rachunkowej oraz analizie opisanej powyżej:

- **250** bilansów z wykonania budżetu jst (w tym 43 korekty)
- łączne sprawozdania finansowe jednostek budżetowych i zakładów budżetowych złożone przez 207 jst, z czego przeanalizowano: 233 łącznych bilansów (w tym 26 korekt), 224 łącznych rachunków zysków i strat (w tym 17 korekt), 235 łącznych zestawień zmian w funduszu (w tym 28 korekt) oraz 243 informacje dodatkowe (w tym 36 korekt);
- w 2019 r. wpłynęło **215** skonsolidowanych bilansów, sporządzonych i przekazanych przez jst w formie elektronicznej w programie Besti@, w tym 8 stanowiły korekty.

Pracownicy Wydziału, zgodnie z przepisami rozporządzenia (§ 34 ust. 7), przekazali Ministerstwu Finansów w formie dokumentu elektronicznego skonsolidowane bilanse nadzorowanych jednostek samorządu terytorialnego sporządzone na dzień 31.12.2018 r.

Sprawozdania jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych

Na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1773) w 2019 roku były przyjmowane:

- Rb-Z - kwartalne sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji - za IV kwartał 2018r., oraz za I, II i III kwartał 2019r.,
- Rb-N - kwartalne sprawozdania o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych – za IV kwartał 2018r., oraz za I, II i III kwartał 2019r.,
- Rb-UZ - roczne sprawozdania uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych za 2018 rok,
- Rb-UN - roczne sprawozdania uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej za 2018 rok.

Na powyższe sprawozdania składały się:

- 1) sprawozdania **łącznie** w zakresie budżetów jst obejmujące zobowiązania i należności samorządów oraz ich jednostek organizacyjnych – przekazywane systemem BeSTi@;

- 2) sprawozdania **zbiorcze** w zakresie operacji finansowych samorządowych jednostek posiadających osobowość prawną (samorządowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, samorządowych instytucji kultury, samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw) - przekazywane przez jednostki samorządu terytorialnego będące dla nich organem założycielskim lub nadzorującym (poza systemem Besti@).

W 2019 roku pracownicy Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń skontrolowali:

- 1) 2 186 sprawozdań **łącznych** (w tym 337 korekt) w zakresie budżetów jst, na które składały się:
 - 928 sprawozdania Rb-Z, z czego 10,8 % było korektami sprawozdań,
 - 1 039 sprawozdań Rb-N, z czego 20,3 % było korektami sprawozdań,
 - 219 sprawozdania Rb-UZ, z czego 11,9 % było korektami sprawozdań,
- 2) 3 760 sprawozdań **zbiorczych** (w tym 278 korekt) w zakresie samorządowych jednostek posiadających osobowość prawną (sprawozdania przesłane poza systemem BeSTi@), na które składały się:
 - 1 790 formularzy sprawozdań Rb-Z, z czego 4,6 % było korektami sprawozdań,
 - 1 881 formularzy sprawozdań Rb-N, z czego 9,2 % było korektami sprawozdań,
 - 87 formularzy sprawozdań Rb-UZ, z czego 26,4 % było korektami sprawozdań,
 - 2 formularze sprawozdań Rb-UN.

Pracownicy na podstawie przyjętych sprawozdań sporządzali:

- 1) zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia - **sprawozdania zbiorcze na podstawie sprawozdań łącznych** otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego i przekazywali do Głównego Urzędu Statystycznego w terminach określonych w załączniku nr 7 rozporządzenia;
- 2) zgodnie z § 8 ust. 5 rozporządzenia - **sprawozdania zbiorcze na podstawie sprawozdań zbiorczych** otrzymanych od jednostek samorządu terytorialnego posiadających jednostki organizacyjne z osobowością prawną (m. in. instytucje kultury i zoz-y) i przekazywali do Głównego Urzędu Statystycznego w terminach określonych w załączniku nr 8 rozporządzenia.

Ponadto, zgodnie z § 10 ust. 8 rozporządzenia, w przypadku otrzymania korekt sprawozdań pracownicy Wydziału sporządzali korekty sprawozdań zbiorczych w terminie do 5 dnia następnego miesiąca po miesiącu, w którym wpłynęły korekty od jst - zarówno w zakresie budżetów jst, jak i w zakresie jednostek posiadających osobowość prawną - i przekazywali je do Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Sprawozdania podatkowe w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego – SP-1

W 2019 roku dla organów podatkowych właściwych w sprawach podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego wprowadzono obowiązek sporządzania sprawozdania podatkowego SP-1 w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego.

Zgodnie z art. 7b ustawy o podatkach i opłatach lokalnych z dnia 12 stycznia 1991r. oraz przepisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie sprawozdania podatkowego w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego - jednostki samorządu terytorialnego przekazywały² do regionalnych izb obrachunkowych ww. sprawozdania w dwóch terminach:

- 1) część A sprawozdania obejmującą dane o wysokości stawek podatku od nieruchomości, średniej ceny skupu żyta, średniej ceny sprzedaży – do 10 stycznia 2019 r.,
- 2) część B sprawozdania obejmującą dane o podstawach opodatkowania podatkiem od nieruchomości, podatkiem rolnym i podatkiem leśnym oraz o podstawach opodatkowania zwolnionych od podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego na mocy uchwał rad gmin – do 20 lipca 2019 r.

Pracownicy Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń przyjęli w 2019 r. w/w sprawozdania ze 177 gmin; sprawdzili poprawność formalną tych sprawozdań, w przypadku stwierdzenia błędów - kontaktowali się z jednostkami samorządu terytorialnego w celu uzyskania wyjaśnień lub poprawionej wersji sprawozdań, udzielali telefonicznie jednostkom samorządu terytorialnego porad oraz wyjaśnień w zakresie sporządzenia w/w sprawozdania. Wszystkie otrzymane sprawozdania wraz z korektami (396 formularzy, w tym 41 korekt) przekazali do Ministerstwa Finansów w terminach wskazanych w rozporządzeniu.

Inne zadania.

Sprawozdania o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych

Zgodnie z art. 34 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej z dnia 30 kwietnia 2004 r. oraz przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

² sprawozdania były przekazywane – zgodnie z rozporządzeniem - wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem aplikacji wskazanej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych – system Besti@.

7 sierpnia 2008r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych jednostki samorządu terytorialnego przekazują Ministrowi Finansów za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych (w formie elektronicznej, na formularzu udostępnionym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej - na stronie internetowej www.uokik.gov.pl) roczne sprawozdania o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych.

W 2019 roku w ramach Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń przyjęto od nadzorowanych przez Izbę jednostek samorządu terytorialnego i przekazano do Ministerstwa Finansów (w formie elektronicznej) 192 rocznych sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych za 2018 rok.

Informacja o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego

Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym organy administracji rządowej, z wyłączeniem wojewody, agencje wykonawcze oraz inne państwowe jednostki organizacyjne uczestniczące w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego przekazują ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, do dnia 30 kwietnia każdego roku, roczną informację o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego.

Roczna informacja o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego za 2018 rok przekazana została do Departamentu Zdrowia Publicznego w Ministerstwie Zdrowia pismem z dnia 29 kwietnia 2019 r.

Rozpatrywanie skarg dotyczących zadań lub działalności rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa – w zakresie spraw finansowych

Zgodnie z art. 229 pkt. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego – regionalne izby obrachunkowe są organami właściwymi do rozpatrywania skarg dotyczących zadań lub działalności rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa – w zakresie spraw finansowych. Organem właściwym do rozpatrywania skarg na organy stanowiące jest w pozostałym zakresie, jak również w sprawach dotyczących zadań zleconych z zakresu administracji rządowej jest

województwa. Organami właściwymi do rozpatrywania skarg dotyczących organów wykonawczych jst jest odpowiednio: rada gminy, rada powiatu i sejmik województwa.

W 2019 roku przedmiotem zainteresowania Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi były 4 pisma zawierające skargi na 42 organy jst, wszystkie pisma zostały złożone przez osoby fizyczne.

Skargi na organ stanowiący

W 2019 roku do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi wpłynęło 1 pismo zawierające skargę dotyczącą organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Izba wskazała skarżącemu właściwy w sprawie organ nadzoru, to jest Wojewodę Łódzkiego.

Skargi na organ wykonawczy

W 2019 roku do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi wpłynęły 3 pisma zawierające skargi na organ wykonawczy. Jedno z pism zawierało skargi dotyczące działalności organów wykonawczych 39 jednostek samorządu terytorialnego (6 zarządów powiatów i 33 organów wykonawczych gmin i miast).

Mając na uwadze przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące właściwości organów w zakresie rozpatrywania skarg – skargi dotyczące organów wykonawczych jst przekazane zostały do właściwych w ich sprawach organów.

Organizacja i zapewnienie funkcjonowania RIO w Łodzi

Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi działała w roku 2019 w oparciu o:

- Ramowy Plan Pracy Izby przyjęty uchwałą Kolegium Nr 36/124/2018 z dnia 19 grudnia 2018 roku oraz
- plan dochodów i wydatków budżetowych ustalony pierwotnie ustawą budżetową - plan ten w trakcie roku budżetowego był uaktualniany (szczegółowa informacja nt. wykonania budżetu znajduje się w sprawozdaniu z wykonania budżetu Izby za rok 2019).

W 2019 roku Kolegium RIO w Łodzi, w oparciu o przepis art. 18 ustawy o rio rozpatrzyło sprawozdania dot. działalności Izby, w tym sprawozdanie z wykonania budżetu Izby za rok 2018. Kolegium podjęło także uchwałę w sprawie wniosków do projektu budżetu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi na 2019 rok.

Zadania w zakresie organizacji i zapewnienia funkcjonowania RIO w Łodzi zrealizowane zostały zgodnie z przyjętym ramowym planem pracy oraz w terminach wynikających z przepisów prawa.

Istotnym, narastającym od wielu lat problemem związanym z funkcjonowaniem Izby jest niedostateczny poziom środków finansowych koniecznych do zapewnienia niezbędnej obsady etatowej. Sytuacja ta skutkuje odpływem doświadczonych pracowników i jednocześnie znacząco utrudnia pozyskanie z rynku pracy osób o doświadczeniu i kwalifikacjach niezbędnych dla realizacji zadań Izby. Występujące obecnie niedobory etatowe mogą w dłuższym okresie czasu przełożyć się na spadek parametrów decydujących o potencjale wykonywania przez Izbę zadań nadzorczych, opiniodawczych i kontrolnych. Dodatkowo z uwagi na szczególną strukturę organizacyjną regionalnych izb obrachunkowych oraz strukturę wiekową pracowników Izby łódzkiej przy obecnie stosowanych zasadach kalkulowania limitu wydatków na wynagrodzenia (§ 4010), w kolejnym roku budżetowym mogą wystąpić trudności w zakresie wypracowania w ramach oszczędności środków na wypłaty odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych.

Sprawozdanie z działalności informacyjno-szkoleniowej Izby, w tym działalności Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń w 2019 roku

Ustawa z dnia 7 października 1992 roku o regionalnych izbach obrachunkowych określająca zadania regionalnych izb obrachunkowych – zobowiązała izby do prowadzenia działalności informacyjnej i szkoleniowej w zakresie objętym nadzorem i kontrolą. Działalność ta prowadzona jest m.in. poprzez:

- informowanie objętych właściwością Izby jednostek samorządu terytorialnego o zmianach przepisów prawnych,
- udzielanie informacji/wyjaśnień na zapytania kierowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych,
- udostępnianie informacji dotyczących spraw publicznych na podstawie przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej,
- zamieszczenie na stronie internetowej informacji o posiedzeniach Kolegium Izby;
- zamieszczanie na stronie internetowej uchwał podejmowanych przez Kolegium Izby oraz uchwał podejmowanych przez składy orzekające Izby,
- przygotowywanie materiałów na potrzeby opracowywanego w ramach Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego,
- szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego.

Odpowiedzi na kierowane do Izby zapytania

W 2019 roku Izba udzieliła 37 (pisemnych) odpowiedzi na zapytania kierowane przez nadzorowane jednostki samorządu terytorialnego, w tym na podstawie art. 13 pkt 11 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych.

Koordynowaniem działań poszczególnych komórek organizacyjnych Izby uczestniczących w procesie opracowania stanowiska Izby zajmował się Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń.

W przypadku wniosków o udzielenie wyjaśnienia w zakresie stosowania przepisów o finansach publicznych składanych w trybie art. 13 pkt 11 ustawy o regionalnych izbach

obrachunkowych, dokonywano wstępnej/formalnej oceny złożonego wniosku (w razie potrzeby w uzgodnieniu z Kolegium Izby).

Tematyka kierowanych do Izby zapytań dotyczyła:

Tematyka pisma, zapytania	Ilość udzielonych odpowiedzi
Podatki i opłaty lokalne	6
Klasyfikacja budżetowa	2
Sprawozdawczość budżetowa	1
Zamówienia publiczne	1
Zasady i formy finansowania zadań jst	8
Inne (podać jakie)	19
Łącznie	37

Problemy, z jakimi do Izby zwracały się nadzorowane jednostki samorządu terytorialnego dotyczyły m.in.:

- systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- klasyfikacji budżetowej,
- obliczania szacunkowej wartości zamówienia,
- możliwość ubiegania się przez tzw. duże wspólnoty mieszkaniowe o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków,
- udzielania pomocy finansowej dla innej jst.,
- ustalania opłaty za pobyt dziecka w przedszkolu,
- ustalania wynagrodzenia nauczycieli za czas strajku,
- możliwości przeznaczenia środków funduszu sołectkiego na remont/rozbudowę budynków OSP, zakup samochodu dla OSP, organizację imprezy promocyjnej, imprezy kulturalnej.

Podobnie jak w latach poprzednich, została utrzymana praktyka zarówno bezpośrednich spotkań jak i konsultacji telefonicznych członków Kolegium oraz pracowników Izby z przedstawicielami nadzorowanych przez Izbę jednostek, mająca na celu udzielanie wyjaśnień oraz instruktażu w sprawach objętych zakresem działalności

Izby. Członkowie Kolegium poruszali przede wszystkim kwestie objęte działalnością nadzorcą i opiniodawczą, w szczególności odnoszące się do uchwalania i wykonywania budżetu, finansowania wydatków na poszczególne zadania (w tym m.in. związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii); zaciągania zobowiązań przez jst; dotacji przyznawanych z budżetu jst; podatków i opłat lokalnych; gospodarowania odpadami komunalnymi; absolutorium oraz wieloletniej prognozy finansowej.

W ramach działalności informacyjnej prowadzonej przez Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń udzielano głównie informacji w zakresie sprawozdawczości budżetowej, wieloletniej prognozy finansowej, rachunkowości, a także Systemu zarządzania budżetami jst Besti@ oraz e-nadzór.

Informacja publiczna

Prawo do informacji publicznej zagwarantowane zostało w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 61 Konstytucji RP prawo to obejmuje m.in. informacje o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne, jak również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

Skonkretyzowanie przez ustawodawcę prawa dostępu do informacji publicznej nastąpiło poprzez przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej.

Zgodnie z przepisami ustawy informację publiczną stanowi każda informacja o sprawach publicznych. Prawo dostępu do informacji przysługuje każdemu, od osoby wykonującej prawo do informacji nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego. Obowiązane do udostępnienia informacji są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne.

Udostępnianie informacji publicznej następuje m.in. w drodze:

- ogłaszania informacji w Biuletynie Informacji Publicznej,
- udostępniania informacji na wniosek zainteresowanych podmiotów.

Informacja publiczna udzielana przez Izbę na wniosek zainteresowanych podmiotów

W 2019 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi w trybie wnioskowym udzieliła 21 informacji. Zdecydowaną większość wnioskodawców stanowiły osoby fizyczne.

Udzielana przez Izbę w 2019 roku informacja publiczna (na wniosek) dotyczyła:

Rodzaj działalności Izby, której dotyczyła informacja	Liczba udzielonych informacji	Przedmiot wniosku/Udostępnione informacje
Działalność nadzorcza	1	Uchwały Kolegium RIO w sprawach jst
Działalność kontrolna	8	Dane dotyczące kontroli: protokoły kontroli, zalecenia pokontrolne, informacja o zawiadomieniach w sprawie naruszenia dyscypliny finansów publicznych.
Sprawozdawczość	3	Sprawozdania jst, dane z bilansów jst, wydatki jst na szkolenia.
Sprawy pozostałe	9	Sprawy związane z organizacją i funkcjonowaniem Izby, informacje nt. funkcjonowania gazety lokalnej, uchwały jst, wyniki przeprowadzonych ankiet dotyczących zobowiązań jst w parabankach, wyjaśnienia udzielane przez Izbę, wyjaśnienia innych urzędów.

Dane w zakresie informacji publicznej były przygotowywane i opracowywane przez właściwe komórki merytoryczne Izby, to jest Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń, Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej oraz Biuro Izby. Odpowiedzi udzielane były w terminach wynikających z ustawy o dostępie do informacji publicznej, w formie wskazanej przez wnioskodawcę, ewentualnie wskazywano miejsce, gdzie informacja została opublikowana. W 2019 roku, podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej wskazywaną przez wnioskodawców formą udzielania informacji była forma elektroniczna.

Strona internetowa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi oraz Biuletyn Informacji Publicznej

Działalność informacyjna Izby, w tym realizowana przez Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń prowadzona jest również poprzez stronę internetową Izby (www.lodz.rio.gov.pl) oraz Biuletyn Informacji Publicznej (www.bip.lodz.rio.gov.pl).

Na stronach tych zamieszczane są m.in.:

- opinie składów orzekających Izby,
- rozstrzygnięcia nadzorcze Kolegium Izby,
- sprawozdania z działalności Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi,
- plany pracy Izby,
- informacje dotyczące wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym o zobowiązaniach,
- raporty o stanie gospodarki finansowej jst,

- wyjaśnienia udzielane w trybie art. 13 pkt 11 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych,
- pisma i stanowiska Ministerstwa Finansów i UOKIK,
- informacje o organizowanych szkoleniach,
- informacje o planowanych posiedzeniach Kolegium Izby,
- komunikaty i informacje ważne dla prawidłowości działania jednostek samorządu terytorialnego,
- informacje dotyczące organizacji i funkcjonowania Izby.

Poczta elektroniczna

Działalność informacyjna Izby realizowana poprzez Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń prowadzona jest także za pośrednictwem poczty internetowej. Pewną i szybką komunikację w tym zakresie umożliwił uruchomiony już w roku 2004 dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w Polsce serwer poczty elektronicznej.

W 2019 roku drogą elektroniczną przekazywana była m.in. korespondencja dotycząca sprawozdawczości budżetowej i finansowej, sprawozdawczości kierowanej do MF, do GUS, informacje o organizowanych przez Izbę szkoleniach, itp.

Przygotowywanie i opracowywanie materiałów dla Sejmu i Senatu RP dotyczących sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego

W 2019 roku, w związku z przygotowaniem materiałów do *Sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2018 roku* przedkładanego corocznie przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych Sejmowi i Senatowi, w ramach Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń opracowano materiały dotyczące:

- działalności nadzorczej, opiniodawczej, informacyjnej i szkoleniowej RIO w Łodzi w 2018 roku;
- kontroli sprawozdań budżetowych jst, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych w jst zbadanych w 2018 r.;
- projektów budżetów i budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 2018 rok, informacje dotyczące uchwał podjętych w 2018 roku o wydatkach, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, a zostaną zrealizowane w roku następnym;

- działalności związków międzygminnych i związku powiatów, wyników postępowania nadzorczego dotyczącego zbadanych uchwał związków w 2018 roku;
- skarg do Wojewódzkiego/Naczelnego Sądu Administracyjnego w 2018 roku;
- skarg na działalność organów stanowiących i wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego;
- realizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej w 2018 roku;
- wykonania budżetu przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Łodzi, zatrudnienia, wynagrodzenia, wykształcenia, kwalifikacji i szkolenia pracowników Izby w 2018 roku (przy współpracy z Biurem Izby i Działem Księgowości);
- opracowań i analiz problemowych o charakterze lokalnym, realizowanych w 2018 roku na zlecenie organów państwa oraz innych instytucji.

Dodatkowo Wydział przekazał informacje dotyczące:

- działalności RIO w Łodzi w zakresie obsługi rzeczników dyscypliny finansów publicznych i regionalnej komisji orzekającej w 2018 r. (informacja opracowana przez pracownika zajmującego się obsługą administracyjno-techniczną komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych),
- stwierdzonych w 2018 r. nieprawidłowościach w zakresie danych dotyczących naliczania subwencji (informacja przygotowana przez Wydział Kontroli).

Przy sporządzaniu informacji korzystano z dokumentów źródłowych oraz prowadzonej w Wydziale elektronicznej ewidencji uchwał Kolegium i opinii składów orzekających. Część danych przygotowano we współpracy z pracownikami Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej, Biura Izby, Działu Księgowości, obsługą administracyjno-techniczną komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Dane zostały przekazane w formie elektronicznej – do poszczególnych regionalnych izb obrachunkowych – autorów odpowiednich części *Sprawozdania...*

Wydział Analiz, Informacji i Szkoleń po raz kolejny był współautorem ww. Sprawozdania w części dotyczącej wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego objętych nadzorem wszystkich regionalnych izb obrachunkowych:

- *Wykonanie budżetów przez gminy w 2018 roku* - materiał zawierał informacje dotyczące m. in. wydatków i zobowiązań gmin.
- *Sytuacja finansowa jst w świetle relacji z art. 242 i 243 uofp* – materiał zawierał informacje dotyczące poziomu finansowania wydatków bieżących dochodami bieżącymi przez jst w kontekście przepisów art. 242 oraz 243 ustawy o finansach publicznych, prognozy na lata 2019-2021 oraz informację o zobowiązaniach samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i wynikających z nich zagrożeniach dla sytuacji finansowej jst.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi była także autorem podrozdziału w I części Sprawozdania „*Rozwój infrastruktury informatycznej*”, w którym zostały przedstawione m.in. najważniejsze projekty informatyczne prowadzone przez Izby w 2018 r.:

- informatyczny system zarządzania budżetami jst BeSTi@,
 - sprawozdawczość jednostek organizacyjnych SJO Besti@,
 - poczta elektroniczna dla jst i rio,
- a także zaprezentowane efekty spotkań Zespołu ds. Rozwoju Technologii Informatycznych, powołanego na początku 2005r. decyzją KR RIO.

Przygotowanie i opracowanie analiz, informacji własnych oraz na potrzeby innych podmiotów, w tym KRRIO

W 2019 roku w ramach Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń przygotowywano także informacje, analizy i zestawienia dla Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, GUS, Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Wojewody Łódzkiego. W miarę potrzeb informacje przygotowywane były we współpracy i w uzgodnieniu z członkami Kolegium lub innymi komórkami organizacyjnymi Izby.

W 2019 roku przygotowano analizy, informacje i zestawienia dotyczące:

- sytuacji finansowej jst w związku z wnioskiem jst o ponowne rozpatrzenie sprawy rozłożenia na raty zapłaty zobowiązania wynikającego z decyzji Ministra Finansów z tytułu nienależnie uzyskanej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej;
- zobowiązań zaciągniętych przez JST, które wykazują ekonomiczne podobieństwo do kredytu/pożyczki, zobowiązań zaciągniętych przez JST w podmiotach niebędących bankami, lecz działających na rynku finansowym (pozabankowe instytucje finansowe tzw. parabanki) wg stanu na dzień 31.12.2018;
- realizowanych przez jst objęte nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi programach naprawczych oraz sytuacji finansowej jednostki, w której może zaistnieć w 2019 roku lub w latach kolejnych konieczność opracowania programu postępowania naprawczego, w tym także konieczność pozyskania środków z budżetu państwa w formie pożyczki w celu przywrócenia bieżącej płynności finansowej;
- negatywnej opinii wydanej przez Skład Orzekający Izby w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2018;
- danych do wyliczenia mierników BZ;
- wykazywania przez jst woj. łódzkiego w 2018 r. w bilansach z wykonania budżetu odpisów aktualizujących należności finansowe;

- działań Izby w zakresie uchwał "śmieciowych", zjawiska istotnego podwyższania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez jednostki samorządu terytorialnego;
- sprawy dotyczącej finansowania przez JST dowozu do szkoły dziecka z niepełnosprawnością, posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w 2018 roku.

Dla Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych:

opracowano/przygotowano informacje dotyczące:

- zbiorczych danych z art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela sporządzonych na podstawie sprawozdań przekazanych od jst województwa łódzkiego za 2018r.,
- realizowanych przez jst objęte nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi programach naprawczych;

przekazano uwagi do:

- projektu z dnia 28 maja 2019 r. rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego;
- projektu z dnia 24 lipca 2019 rozporządzenia Ministra Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej;

przekazano stanowiska i uwagi odnośnie:

- szczególnych zasad wykonywania budżetu (...) w kontekście art. 217 ust. 1 pkt 8 ustawy o finansach publicznych;
- prezentacji w budżecie jednostki samorządu terytorialnego dochodów opodatkowanych VAT;
- lokat zakładanych przez jst na przełomie roku;

zaopiniowano dokument "Wieloletnia Prognoza Finansowa (...). Metodologia - aktualizacja" przekazany przez MF;

Działalność szkoleniowa

Obowiązek prowadzenia działalności szkoleniowej nakłada na izby przepis art. 1 ust. 4 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych. Zgodnie z powołanym przepisem działalność ta prowadzona jest w zakresie objętym nadzorem i kontrolą.

W 2019 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi zorganizowała we własnym zakresie 6 szkoleń/spotkań dla przedstawicieli nadzorowanych jednostek.

Ponadto we współpracy z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej CS w Łodzi przeprowadzono 3 szkolenia poświęcone zmianom przepisów w ustawie o finansach publicznych oraz aktów wykonawczych związanych z gospodarką finansową JST w roku 2020 i kolejnych, zmianom ustawodawstwa i ich wpływom na sytuację prawną i finansową jednostek samorządu terytorialnego. W powyższych szkoleniach uczestniczyło 139 osób.

We współpracy z Narodowym Instytutem Samorządu Terytorialnego przeprowadzono szkolenie dotyczące wieloletniej prognozie finansowej oraz sprawozdawczości jednostek samorządu terytorialnego po zmianach przepisów – w szkoleniu uczestniczyło 40 przedstawicieli jst.

W trakcie sześciu zorganizowanych samodzielnie szkoleń/spotkań przeszkolonych zostało 498 przedstawicieli nadzorowanych jednostek samorządu terytorialnego, m.in.: przedstawicieli organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, skarbników, pracowników zajmujących się dochodzeniem i egzekucją podatków i opłat na rzecz gminy, pracowników gminnych służb finansowych, pracowników Centrów Usług Wspólnych. Szkolenia prowadzone były w formie wykładów połączonych z prezentacją materiałów, dyskusji, konsultacji. W szkoleniach brali także udział pracownicy Izby.

W ramach szkolenia na temat *Opłata za przedszkole i wyżywienie w przedszkolu – praktyka i teoria* omówiono następujące zagadnienia:

1. Nakładanie opłaty za przedszkole i wyżywienie w przedszkolu, w tym m.in. kwestie:
 - umowa cywilnoprawna czy wydawanie decyzji;
 - obowiązek ustalania i pobierania opłaty za przedszkole;
 - rola Centrum Usług Wspólnych, dyrektorów przedszkoli i pracowników urzędu;
 - terminy płatności opłaty za przedszkole i wyżywienie w przedszkolu.
2. Zapłata, w tym m.in.:
 - terminy płatności opłaty za przedszkole i za wyżywienie w przedszkolu;
 - zarachowanie wpłaty, rozliczenie wpłaty dokonanej po terminie płatności, odsetki za zwłokę, kolejność zaliczania wpłat;
 - powiadomienie dłużnika o zaległości, liczenie/ umorzenie kosztów upomnienia;
 - ściąganie opłat przez firmy windykacyjne;
 - zapłata zaległości w organie egzekucyjnym;
3. Potrącenia, w tym m.in.:
 - potrącenie sposobem na dłużników będących jednocześnie wierzycielami gminy;
 - termin dokonania potrącenia, zgoda dłużnika; odmowa dokonania potrącenia;
 - naliczanie odsetek w sytuacji potrącenia;
4. Nadpłata, w tym, m.in.:
 - definicja nadpłaty, nadpłata w sytuacji gdy zobowiązany ma inne zaległości,

- zwrot nadpłaty, koszty i termin zwrotu nadpłaty, odsetki od nadpłaty;
- 5. Przeniesienie własności rzeczy lub praw majątkowych, w tym m.in.:
 - konieczność złożenia wniosku, konieczność zawarcia umowy ze zobowiązanym;
 - forma wyrażenia zgody lub jej odmowa;
 - przejęcie nieruchomości w zamian za długi a uchwała rady gminy;
- 6. Umorzenie zaległości, w tym m.in.:
 - wniosek o umorzenie, dokumenty jakie należy załączyć do wniosku;
 - umorzenie należności głównej, odsetek;
 - umorzenie pod warunkiem, umorzenie zaległej opłaty z urzędu;
 - obowiązek podawania do publicznej wiadomości informacji o umorzeniach.
- 7. Przedawnienie, w tym m.in.:
 - wpływ przedawnienia na dochodzenie należnej opłaty;
 - termin przedawnienia, zawieszenie/przerwanie biegu przedawnienia;
 - zaległość przedawniona, hipoteka i zastaw skarbowy jako ochrona przed przedawnieniem.

W trakcie spotkania „Warsztaty dla księgowych podatkowych, czyli skuteczne wygasanie zobowiązań podatkowych i publicznoprawnych” omówiono m.in. następujące zagadnienia:

1. Zapłata podatku:
 - terminy zapłaty podatków, opłat i należności publicznoprawnych,
 - zapłata podatku przez podatników prowadzących działalność gospodarczą, przez inne osoby niż zobowiązany,
 - zarachowanie wpłaty, rozliczenie wpłaty dokonanej po terminie płatności,
 - działania informacyjne wierzyciela,
 - koszty upomnienia,
 - kolejność zaliczania wpłat,
 - zapłata podatku u inkasenta – jak nie dopuścić do złamania tajemnicy skarbowej,
 - ściąganie podatków przez firmy windykacyjne,
 - zapłata zaległego podatku w organie egzekucyjnym, egzekucja z nieruchomości;
2. Potrącenia:
 - potrącenie sposobem na dłużników będących jednocześnie wierzycielami gminy,
 - potrącenie na wniosek dłużnika czy z urzędu,
 - postanowienie o dokonaniu potrącenia, odmowa dokonania potrącenia,
 - różnica potrącenia podatku od potrącenia należności publicznoprawnej;
3. Nadpłata podatku:
 - decyzja organu podatkowego w sprawie nadpłaty,
 - nadpłata w sytuacji gdy podatnik ma inne zaległości,
 - zwrot nadpłaty, wniosek, termin zwrotu nadpłaty, odsetki od nadpłaty,
 - przedawnienie nadpłaty;
4. Przeniesienie własności rzeczy lub praw majątkowych, czyli przekazanie przez podatnika majątku za długi:
 - wniosek podatnika, zawarcie umowy z podatnikiem,
 - forma wyrażenia zgody lub jej odmowy;

- przejęcie nieruchomości w zamian za długi a uchwała rady gminy;
- 5. Umorzenie zaległości:
 - wniosek o umorzenie, wnioski składane przed terminem płatności,
 - rozłożenie na raty podatku i umorzenie odsetek,
 - umorzenie podatku a pomoc publiczna, umorzenie zaległego podatku z urzędu,
 - obowiązek podawania do publicznej wiadomości informacji o umorzeniach,
 - umorzenie, rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności – prawo czy obowiązek wójta;
- 6. Przedawnienie:
 - wpływ przedawnienia na dochodzenie należnego podatku,
 - termin przedawnienia, zawieszenie/przerwanie biegu przedawnienia,
 - zaległością przedawnioną
 - hipoteka i zastaw skarbowy jako ochrona przed przedawnieniem.

Szkolenie na temat „Zamówienia publiczne w roku 2019 - aspekty praktyczne

obejmowało następującą tematykę:

1. Zamówienia finansowane z budżetu UE – obniżenie ryzyka korekt przy zamówieniach współfinansowanych z budżetu UE.
2. Ustalanie wartości zamówienia, w tym:
 - metody agregowania zamówień, techniki ustalania wartości zamówienia,
 - zamówienie nieplanowane, zamówienia udzielane w częściach,
 - zamówienia realizowane w ramach projektów wieloletnich,
 - najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie ustalania wartości zamówienia publicznego.
3. Opis przedmiotu zamówienia, w tym:
 - niejednoznaczny opis przedmiotu zamówienia,
 - pośrednie i bezpośrednie naruszenie zasady zachowania uczciwej konkurencji poprzez dyskryminacyjny opis przedmiotu zamówienia,
 - równoważność rozwiązań, używanie norm i innych odniesień,
 - brak podziału zamówienia (uzasadnienie),
 - zamówienia wielorodzajowe,
 - najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie opisu przedmiotu zamówienia.
4. Warunki udziału w postępowaniu oraz podstawy wykluczenia z udziału w postępowaniu, w tym:
 - warunki udziału w postępowaniu – omówienie najczęstszych nieprawidłowości,
 - zasada proporcjonalności,
 - wspólne ubieganie się o udzielenie zamówienia,
 - korzystanie z zasobów innych podmiotów,
 - dokumenty, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy,
 - problematyka aktualności dokumentów złożonych na potwierdzenie spełniania warunków udziału w postępowaniu i braku podstaw wykluczenia,
 - podstawy wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu,
 - uzupełnianie i wyjaśnianie dokumentów,

- najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie weryfikacji podmiotowej wykonawcy.
- 5. Kryteria oceny ofert, w tym:
 - zasady kształtowania kryteriów oceny ofert ze szczególnym uwzględnieniem art. 91 ust. 2a PZP,
 - uzasadnianie dominacji kryterium cenowego,
 - kryteria w procedurze usług społecznych, kryteria mierzalne i niemierzalne, kryteria niegwarantujące oszczędności i gospodarności,
 - najczęściej występujące nieprawidłowości w obszarze konstruowania kryteriów oceny ofert.
- 6. Zmiany dokumentów przetargowych, w tym:
 - terminy składania ofert, zasady przedłużania terminu składania ofert,
 - zmiany SIWZ, wyjaśnienia SIWZ, zmiany ogłoszenia istotne i nieistotne,
 - najczęściej występujące nieprawidłowości.
- 7. Przebieg postępowania w procedurze klasycznej i odwróconej.
- 8. Zmiany umów o zamówienie publiczne.
- 9. Elektroniczna zamówień publicznych – omówienie praktycznych aspektów komunikowania się środkami komunikacji elektronicznej.
- 10. Elektroniczne fakturowanie w zamówieniach publicznych.
- 11. Usługi społeczne.
- 12. Zarys planowanych zmian w przepisach o zamówieniach publicznych.

W trakcie szkolenia „**RODO a udostępnianie informacji publicznej oraz realizacja nowych informacyjnych uprawnień radnych**” zapoznano uczestników z prawnymi regulacjami dotyczącymi ochrony danych osobowych w kontekście udostępniania informacji publicznej, w tym o osobach pełniących funkcje publiczne oraz omówiono uprawnienia radnych m.in. do kierowania interpelacji i zapytań.

Program szkolenia obejmował m.in. następujące zagadnienia:

- wpływ RODO na zawężenie dostępu do informacji publicznej,
- dostęp do dokumentów zawierających dane osobowe,
- granice dostępu do informacji o osobach pełniących funkcje publiczne,
- orzecznictwo z zakresu dostępu do informacji publicznej, prywatności i ochrony danych osobowych,
- udostępnianie informacji a obowiązki administratora na gruncie rodo,
- transmisja sesji – zagadnienia prawne i praktyczne,
- dostęp do informacji a prawa osób, których dane dotyczą,
- uzyskiwanie przez radnych informacji i materiałów, wstęp do pomieszczeń, wgląd w działalność urzędu i spółek,
- nowe regulacje dotyczące interpelacji i zapytań,
- realizacja nowych uprawnień informacyjnych a dostęp do informacji publicznej.

Mając na uwadze wejście w życie w miesiącu wrześniu 2019 r. nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, na szkoleniu „**Oplata za gospodarowanie odpadami komunalnymi po nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach**” zapoznano uczestników z szeregiem bardzo istotnych zmian w zakresie deklarowania opłaty, jej nakładania, dochodzenia czy egzekwowania.

Program szkolenia obejmował m.in. następujące zagadnienia:

1. Nowe kryteria nałożenia opłaty śmieciowej:
 - zmiany w objęciu opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi nieruchomości zamieszkałych,
 - nieruchomości niezamieszkałe – opłata obligatoryjna czy fakultatywna,
 - obciążenie opłatą domków letniskowych czy nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
 - dopuszczalność złożenia odrębnych deklaracji dla poszczególnych budynków lub ich części w przypadku nieruchomości zabudowanej budynkiem wielolokalowym lub budynkami wielolokalowymi.
2. Nowe terminy do składania deklaracji na opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
3. Obowiązek segregowania odpadów komunalnych.
4. Nakładanie opłaty w przypadku nieselektywnej zbiórki odpadów.
5. Nowe zasady postępowania w przypadku zmiany stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
6. Nowe zwolnienia z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.
7. Omówienie zagadnień, które nie ulegają zmianie, a sprawiają trudności w praktyce.

W trakcie szkolenia „**Inwentaryzacja aktywów i pasywów – zasady, sposób przeprowadzania i dokumentowania, w kontekście odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych**” omówione zostały m.in. zagadnienia:

1. Organizacja inwentaryzacji, przebieg i jej udokumentowanie. Wewnętrzne regulacje - istotne elementy instrukcji inwentaryzacyjnej.
2. Ustalanie harmonogramu inwentaryzacji.
3. Prawidłowa inwentaryzacja składników aktywów i pasywów:
 - spis z natury, w tym dokumentacja i rozliczanie spisu metodą tradycyjną i przy wykorzystaniu technik komputerowych,
 - potwierdzenie sald,
 - weryfikacja (porównanie danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami).
4. Dokumentacja inwentaryzacyjna – zarządzenia, protokoły, oświadczenia, sprawozdania itd.
5. Przykłady przeprowadzania i rozliczania gruntów, trudno dostępnych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, należności i zobowiązań, funduszy.
6. Sposób ujmowania różnic inwentaryzacyjnych.
7. Przeprowadzanie i rozliczanie inwentaryzacji w przypadku jednostek obsługujących.

8. Specyfika inwentaryzacji środków trwałych zgodnie z Krajowym Standardem Rachunkowości nr 11 „Środki trwałe”.
9. Potwierdzenia sald z kontrahentami w świetle stanowiska KSR w sprawie rozrachunków z kontrahentami.
10. Odpowiedzialność za inwentaryzację.
11. Przypadki naruszenia dyscypliny finansów publicznych w zakresie inwentaryzacji.

Zorganizowane w 2019 roku szkolenia dla jst:

L.P	Tematyka szkolenia	Liczba przedstawicieli jst uczestniczących w szkoleniu
1	Oplata za przedszkole i wyżywienie w przedszkolu – praktyka i teoria	89
2	Warsztaty dla księgowych podatkowych, czyli skuteczne wygasanie zobowiązań podatkowych i publicznoprawnych	77
3	Zamówienia publiczne w roku 2019 – aspekty praktyczne”	74
4	RODO a udostępnianie informacji publicznej oraz realizacja nowych informacyjnych uprawnień radnych	48
5	Oplata za gospodarowanie odpadami komunalnymi po nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	113
6	Inwentaryzacja aktywów i pasywów – zasady, sposób przeprowadzania i dokumentowania, w kontekście odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	97
Ogółem		498

Działalność szkoleniowa prowadzona była także w ramach indywidualnych konsultacji pracowników Izby, w tym członków Kolegium, pracowników Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń, inspektorów WKGF z przedstawicielami nadzorowanych przez Izbę jednostek samorządu terytorialnego.

Sprawozdanie z działalności kontrolnej Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej w 2019 roku

1.1 Dane dotyczące składu osobowego Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku w Wydziale Kontroli RIO w Łodzi zatrudnionych było 28 inspektorów kontroli (na koniec 2018 roku stan zatrudnienia wynosił 29 osób) – z wyłączeniem Naczelników Wydziału.

W ciągu całego 2019 roku w Wydziale zatrudniono 1 pracownika. Natomiast z Wydziału odeszły 2 osoby.

W ramach Wydziału zorganizowano w 2019 roku – podobnie jak w latach poprzednich – spotkania szkoleniowe, na których omawiane były sprawy związane z bieżącą pracą komórki, jak również kwestie merytoryczne. Podczas szkoleń inspektorzy kontroli zapoznani zostali z najnowszymi zmianami w obowiązującym stanie prawnym, m.in. z nowelizacją ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, dotyczącą tytułów dłużnych, zasad uchwalania budżetu i WPF. Inspektorzy otrzymywali także materiały niezbędne przy przeprowadzaniu kontroli. Dominowała tematyka szkoleń związana z konstrukcją uchwały budżetowej, opracowywaniem wieloletnich prognoz finansowych JST, aktualnych przepisów dotyczących rachunkowości i sprawozdawczości w JST, ewidencji podatku VAT, zamówień publicznych, dotowania jednostek oświatowych i pozostałych zagadnień dotyczących gospodarki finansowej JST.

Wydział Kontroli RIO w Łodzi zorganizował w 2019 roku trzydniowe warsztaty szkoleniowe dla inspektorów kontroli kilku Izb (RIO w Łodzi, RIO w Szczecinie, RIO w Katowicach, WIO w Poznaniu, RIO we Wrocławiu, RIO w Zielonej Górze).

Dwóch pracowników Wydziału pełni jednocześnie funkcje Zastępcy Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych przy RIO w Łodzi.

1.2 Realizacja zadań kontrolnych

Dane ogólne

W 2019 roku Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej podjął łącznie 75 kontroli gospodarki finansowej i zamówień publicznych. Tematyka kontroli obejmowała szeroki zakres zagadnień związanych z prowadzeniem gospodarki finansowej i udzielaniem zamówień publicznych przez podmioty objęte kontrolą. Analizie poddano procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, w szczególności: pobieranie i gromadzenie dochodów, wydatkowanie środków publicznych, zaciąganie zobowiązań, dług publiczny, rzetelność planowania i prognozowania wartości finansowych, zarządzanie środkami publicznymi oraz kwestie związane z gospodarowaniem majątkiem. Przedmiotem analizy inspektorów kontroli RIO w Łodzi były także kwestie dotyczące sposobu funkcjonowania procedur kontroli wewnętrznej (kontroli zarządczej). Problematyka kompleksowej kontroli gospodarki finansowej uwzględniała ramową tematykę kontroli przyjętą przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych uchwałą nr 2/2011 z dnia 17 marca 2011 roku w sprawie ramowej tematyki kontroli kompleksowych jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto, w organizacji pracy Wydziału Kontroli, realizującego zadania kontrolne Izby, uwzględniono zasady wynikające z przyjętych przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych „Standardów kontroli regionalnych izb obrachunkowych” (uchwała Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych Nr 6/2006 z dnia 28 września 2006 roku w sprawie przyjęcia „Standardów kontroli regionalnych izb obrachunkowych”).

Szczegółowe dane dotyczące zadań kontrolnych

Ilościowe zestawienie kontroli przeprowadzonych w 2019 roku – według rodzajów – przedstawiono w poniżej zamieszczonej tabeli.

Tabela: Zestawienie kontroli przeprowadzonych w 2019 roku

Typ jednostki kontrolowanej	Liczba kontroli	Liczba kontroli według rodzajów			
		kompleksowa	problemowa	doraźna	sprawdzająca
Ogółem jednostki kontrolowane, w tym:	75	56	3	15	1
jednostki samorządu terytorialnego	65	56	3	5	1
inne podmioty objęte kontrolą, w tym: jednostki organizacyjne JST i pozostałe	10	0	0	10	0

W 2019 roku Wydział Kontroli wykonywał zadania kontrolne wynikające z **planu kontroli kompleksowych**, w którym zamieszczono 55 jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela: Zestawienie kontroli kompleksowych przeprowadzonych w 2019 roku

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej
1.	Gmina Ładzice	29.	Powiat Bełchatowski
2.	Gmina Widawa	30.	Gmina Masłowice
3.	Gmina Burzenin	31.	Miasto i Gmina Sulejów
4.	Gmina Rogów	32.	Gmina Łubnice
5.	Gmina Zgierz	33.	Gmina Domaniewice
6.	Gmina Zduńska Wola	34.	Miasto i Gmina Żychlin
7.	Miasto i Gmina Stryków	35.	Miasto Tomaszów Maz.
8.	Gmina Łowicz	36.	Gmina Skomlin
9.	Miasto Rawa Mazowiecka	37.	Gmina Brzeziny
10.	Gmina Rusiec	38.	Gmina Kocierzew Południowy
11.	Gmina Szczerców	39.	Powiat Łowicki
12.	Gmina Parzęczew	40.	Miasto Zgierz
13.	Gmina Sokolniki	41.	Gmina Łgota Wielka
14.	Powiat Sieradzki	42.	Gmina Rozprza
15.	Miasto i Gmina Biała Rawska	43.	Gmina Gomunice
16.	Gmina Nowy Kawęczyn	44.	Powiat Skierniewicki
17.	Miasto Bełchatów	45.	Powiat Piotrkowski
18.	Miasto i Gmina Kamieńsk	46.	Gmina Kowiesy
19.	Gmina Czastary	47.	Gmina Grabów
20.	Gmina Ujazd	48.	Miasto i Gmina Tuszyn
21.	Gmina Bolesławiec	49.	Gmina Skierniewice
22.	Gmina Nowe Świnice Warckie	50.	Gmina Sulmierzyce
23.	Gmina Słupia	51.	Miasto Radomsko
24.	Gmina Jeźów	52.	Miasto i Gmina Opoczno
25.	Gmina Chąšno	53.	Miasto Piotrków Tryb.
26.	Gmina Nowe Ostrowy	54.	Gmina Żytno
27.	Gmina Mokrsko	55.	Gmina Strzelce
28.	Gmina Radomsko		

Kompleksowe kontrole gospodarki finansowej podjęte zostały we wszystkich jednostkach objętych planem kontroli, jednak w części przypadków czynności kontrolne trwały także w 2020 roku. W związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju i stanem kadrowym Wydziału dwie podjęte kontrole zostały zawieszono (Gmina Żytno, Miasto i Gmina Opoczno) i zostaną dokończone w drugim półroczu 2020 roku.

W 2019 roku podjęta została jedna kontrola objęta planem kontroli kompleksowych na 2020 rok (Miasto i Gmina Działoszyn)³.

Zagadnienia objęte tematyką kontroli kompleksowych dotyczyły, w szczególności:

- ustaleń wewnętrznych regulacji z zakresu gospodarki finansowej i kontroli wewnętrznej,
- funkcjonowania systemu kontroli zarządczej,
- prowadzenia ewidencji księgowej,
- sporządzania sprawozdań finansowych,
- sporządzania sprawozdań budżetowych,
- długu publicznego,
- realizacji dochodów z majątku,
- udzielania dotacji z budżetu,
- wydatków na wynagrodzenia,
- stosowania procedur udzielania zamówień publicznych,
- wydatków majątkowych,
- ewidencji majątku,
- inwentaryzacji majątku,
- wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej,
- rozliczeń między jednostką samorządową a jednostkami organizacyjnymi.

W ramach kontroli o charakterze kompleksowym, RIO w Łodzi badała także przestrzeganie przez jednostki samorządu terytorialnego przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela, w zakresie ustalenia wydatków na wynagrodzenia nauczycieli i wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających.

W drugim półroczu 2019 roku w tematyce kontroli uwzględniono także zagadnienia związane z wynagradzaniem nauczycieli za okres udziału w strajku w kwietniu 2019 roku.

Istotnym elementem przeprowadzonych kontroli była tematyka długu publicznego, w tym przestrzegania przez jednostki samorządu terytorialnego wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych. W kontekście wskazanego przepisu ważne znaczenie miała weryfikacja rzetelności danych finansowych przyjmowanych przez jednostkę samorządową przy prognozowaniu zachowania tego wskaźnika. Kontrola zagadnień związanych z długiem publicznym obejmowała w szczególności ustalenie:

1. poziomu, dynamiki i struktury zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego;
2. przestrzegania regulacji prawnych obowiązujących w zakresie zaciągania i spłaty zobowiązań;

³ Z uwagi na standardy sprawozdawcze dotyczące działalności kontrolnej o przypisaniu kontroli do danego roku decyduje data rozpoczęcia czynności kontrolnych w jednostce samorządu terytorialnego.

3. rzetelności danych prezentowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zadłużenia;
4. terminowości regulowania zobowiązań;
5. występowania zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego nie należących do długu publicznego;
6. przestrzegania wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych;
7. rzetelności prognozowania podstawowych parametrów finansowych w zakresie związanym z wykazaniem wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych;
8. przestrzegania regulacji wynikającej z art. 242 ustawy o finansach publicznych (równoważenie budżetu w części bieżącej oraz zakaz finansowania wydatków bieżących z dochodów majątkowych na etapie planowania i wykonania budżetu);
9. ustalania i zachowania standardów kontroli zarządczej w zakresie procesów zaciągania i spłaty zadłużenia.

Na podstawie decyzji Prezesa RIO w Łodzi, przeprowadzono także 15 kontroli o charakterze doraźnym, trzy o charakterze problemowym i jedną kontrolę o charakterze sprawdzającym (Gmina Łęki Szlacheckie).

Tabela

Zestawienie kontroli doraźnych i problemowych przeprowadzonych w 2019 roku

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Zakres kontroli	Uwagi
1.	Gmina Pabianice	Wykonywanie zadań z zakresu kultury fizycznej, w tym sportu	W ramach kontroli koordynowanej
2.	Miasto i Gmina Łask	konywanie zadań z zakresu kultury fizycznej, w tym sportu	W ramach kontroli koordynowanej
3.	Miasto Łowicz	Wykonywanie zadań z zakresu kultury fizycznej, w tym sportu	W ramach kontroli koordynowanej
4.	Gmina Bełchatów	Wykonywanie budżetu w latach 2017-2019	
5.	Gmina Łyszkowice	Realizacja zadań dotyczących opieki nad zwierzętami oraz wypełniania obowiązków wobec RIO w Łodzi, jako organu nadzoru w sprawach finansowych, związanych z przekazywaniem aktów prawnych objętych kompetencjami nadzorczymi Izby	Sygnalizacja Przewodniczącego Rady Gminy i osób fizycznych
6.	Gmina Rokiciny	Dokonywanie zmian w budżecie, wydatki osobowe oraz wydatki ponoszone na podstawie wyroków sądowych	Sygnalizacja osoby fizycznej
7.	Miasto i Gmina Błaszki	Gospodarowanie nieruchomościami	Sygnalizacja CBA
8.	Miasto i Gmina Szadek	Gospodarowanie nieruchomościami, wykonywanie dochodów budżetowych	Sygnalizacja osoby fizycznej

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Zakres kontroli	Uwagi
9.	Zarząd Inwestycji Miejskich	Udzielanie zamówień publicznych	W ramach kompleksowej kontroli gospodarki finansowej Miasta Łodzi
10.	Teatr „Pinokio” w Łodzi	Wykonanie planu finansowego za lata 2017 – 2018 oraz ewidencja i inwentaryzacja majątku	W ramach kompleksowej kontroli gospodarki finansowej Miasta Łodzi
11	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 9 w Łodzi	Realizacja projektów współfinansowanych ze środków europejskich.	W ramach kompleksowej kontroli gospodarki finansowej Miasta Łodzi
12.	Gminny Zespół do Spraw Oświaty w Nowym Kawęczynie	Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli	
13.	Gminny Ośrodek Kultury w Czastarach	Wydatki na wynagrodzenia i inwentaryzacja majątku	
14.	Centrum Usług Wspólnych Gminy Ujazd	Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli	
15.	Szkoła Podstawowa w Białej Rawskiej	Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli	
16.	Centrum Usług Wspólnych w Błaszczkach	Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli	
17.	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Domaniewicach	Wydatki na wynagrodzenia nauczycieli	
18.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi	Funkcjonowanie kontroli zarządczej	Sygnalizacja osoby fizycznej

W ramach kontroli badanom m.in. zagadnienia objęte tematyką kontroli o charakterze koordynowanym. W 2019 roku – na podstawie decyzji Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych – prowadzone była kontrola dotycząca finansowania kultury fizycznej i sportu przez jednostki samorządu terytorialnego w latach 2017 – 2018. Tematyka kontroli o charakterze koordynowanym została zbadana w ramach kontroli problemowych przeprowadzonych w: Gminie Pabianice, Mieście i Gminie Łask, Mieście Łowiczu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, objętych planem pracy na 2019 rok, do czasu sporządzenia sprawozdania, złożono 3 zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa - na podstawie wyników kontroli gospodarki finansowej przeprowadzonej w Gminie Bełchatów, Powiecie Sieradzkim i Gminie Zgierz. Złożono także jedno zawiadomienie o możliwości zaistnienia przestępstw skarbowych (Gmina Ładzice).

Na podstawie ustaleń kontrolnych z kontroli przeprowadzonych w 2019 roku, przekazano:

- 1) 1 sygnalizację do Powiatowego Inspektora nadzoru Budowlanego (Gmina Ładzice);
- 2) 1 sygnalizację do Okręgowego Inspektora Pracy (Gmina Bełchatów);

Wszystkie wpływające do Izby wnioski oraz sygnalizacje były rejestrowane i w miarę możliwości badane – w zakresie ustawowych kompetencji – w ramach podejmowanych przez Izbę kontroli, w szczególności o charakterze kompleksowym.

Realizując ustawowe obowiązki, w oparciu o wyniki kontroli, Prezes RIO w Łodzi przekazywał kontrolowanym jednostkom wystąpienia pokontrolne, wskazując w nich: stwierdzone nieprawidłowości, ich źródła, przyczyny, rozmiary oraz osoby odpowiedzialne, a także zamieszczając wnioski pokontrolne mające na celu usunięcie ujawnionych naruszeń oraz zapobieżenie ich powstawaniu w przyszłości.

Zgodnie z przepisami ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych do wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym właściwym organom kontrolowanych jednostek przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do Kolegium RIO. Podstawą zastrzeżenia może być zarzut naruszenia prawa, przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. W zakresie kontroli przeprowadzonych w ramach planu kontroli z 2019 roku, według stanu na dzień przygotowania sprawozdania, z powyższego prawa skorzystały dwie jednostki samorządu terytorialnego (Gmina Rokiciny – zastrzeżenia oddalono, Gmina Parzęczew – zastrzeżenia oddalono).

W 2019 roku Izba skierowała do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych 35 zawiadomień o ujawnionych okolicznościach wskazujących na możliwość naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

1.3 Rodzaje stwierdzonych nieprawidłowości

Stwierdzone – w wyniku przeprowadzonych kontroli – nieprawidłowości Wydział Kontroli rejestrował według następujących kategorii tematycznych:

- sprawy organizacyjne,
- księgowość i sprawozdawczość finansowa,
- planowanie i wykonanie budżetu,
- dochody i przychody,
- dług publiczny,
- wydatki i rozchody,
- gospodarowanie mieniem komunalnym,
- zamówienia publiczne,
- rozliczenia finansowe jednostek samorządu terytorialnego z jednostkami organizacyjnymi.

Najwięcej nieprawidłowości w poszczególnych kategoriach dotyczyło następujących przypadków:

Sprawy ogólne i organizacyjne:

- niewłaściwe opracowanie dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości;

- brak spójności między ustalonymi unormowaniami wewnętrznymi;
- nieprawidłowości w zakresie systemu upoważnień do dokonywania czynności w zakresie gospodarki finansowej;
- brak lub niekompletne opracowanie procedur kontroli wewnętrznej;
- brak aktualizacji unormowań wewnętrznych.

Księgowość i sprawozdawczość finansowa:

- prowadzenie spraw z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek organizacyjnych przez urząd JST, mimo braku podjęcia przez organ stanowiący uchwały w sprawie wspólnej obsługi i jej zakresu;
- niesporządzanie sprawozdań jednostkowych przez jednostki organizacyjne;
- wykazywanie w sprawozdaniach danych niezgodnych z ewidencją księgową;
- nieprawidłowe wykazywanie kwot przychodów w sprawozdawczości budżetowej;
- nierzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych;
- niebieżące prowadzenie ksiąg rachunkowych;
- ewidencjonowanie operacji gospodarczych bez zachowania systematyki lub chronologii zapisów;
- nieprawidłowa ewidencja środków europejskich;
- nieprawidłowa ewidencja rozliczeń podatku VAT;
- nieprowadzenie wszystkich wymaganych kont księgowych;
- prowadzenie kont księgowych nieprzewidzianych w polityce rachunkowości;
- nieuwjmowanie w ewidencji wszystkich zobowiązań jednostki.

Dochody i przychody:

- nieterminowe podejmowanie lub zaniechanie czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych;
- dopuszczenie do przedawnienia należności jednostek samorządu terytorialnego;
- nieprzestrzeganie przepisów Ordynacji podatkowej przy udzielaniu ulg i zwolnień podatkowych;
- nieprzestrzeganie przepisów prawa lokalnego w zakresie udzielania ulg w zapłacie należności cywilnoprawnych;
- nieweryfikowanie lub nierzetelne weryfikowanie deklaracji podatkowych;
- wykazywanie w sprawozdaniach budżetowych nieprawidłowych kwot skutków finansowych udzielonych ulg, zwolnień i obniżek stawek podatkowych;
- brak podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie stawek opłaty adiacenckiej;
- zaniechanie naliczania i egzekwowania odsetek od nieterminowych płatności należności cywilnoprawnych.

Wydatki i rozchody:

- nieprawidłowości przy udzielaniu dotacji podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych;
- przekroczenie upoważnienia do dokonywania wydatków;
- nieterminowe regulowanie zobowiązań;
- przekroczenie zakresu upoważnienia do zaciągania zobowiązań;
- nierozliczanie lub nieprawidłowe rozliczanie dotacji udzielonych podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych,
- nieprzestrzeganie przesłanek uzasadniających przyznanie dodatku specjalnego pracownikom samorządowym;
- nieprzestrzeganie przepisów dotyczących sposobu obliczenia dodatku uzupełniającego dla nauczycieli.

Wykonywanie budżetu. Wieloletnia prognoza finansowa. Dług publiczny

- nieprawidłowe ujmowanie w budżecie i wieloletniej prognozie finansowej danych dotyczących przypadających do spłaty rozchodów;
- nierealistyczne prognozowanie w wieloletniej prognozie finansowej dochodów ze sprzedaży majątku;
- nienależyte monitorowanie procesów związanych z wykonywaniem budżetu;
- zaciąganie zobowiązań dłużnych z naruszeniem limitów wynikających z uchwały budżetowej oraz bez uzyskania opinii RIO w Łodzi o możliwości spłaty zobowiązania;
- zaciąganie zobowiązań dłużnych ponad potrzeby pożyczkowe budżetu;
- niewykazywanie w WPF wszystkich tytułów dłużnych.

Gospodarowanie mieniem komunalnym:

- nieprzestrzeganie przepisów określających procedury sprzedaży nieruchomości;
- nieprzestrzeganie przepisów przy innym niż sprzedaż dysponowaniu mieniem komunalnym (najem, dzierżawa itp.);
- brak aktualizacji opłat z tytułu użytkowania wieczystego;
- nieprzeprowadzenie lub nierzetelne przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji finansowych składników mienia i rozrachunków lub nieudokumentowanie jej wyników;
- nieprawidłowe ustalanie wartości nabytych lub wytworzonych środków trwałych.

Zamówienia publiczne:

- nieprawidłowe sporządzenie specyfikacji istotnych warunków zamówienia;
- nieprawidłowe sporządzenie ogłoszenia o zamówieniu;
- nieprawidłowe opisanie przedmiotu zamówienia;

- zaniechanie odrzucenia nieprawidłowej oferty;
- odrzucenie prawidłowej oferty;
- nieokreślenie lub niewłaściwe określenie wartości zamówienia;
- nieterminowy zwrot zabezpieczenia należytego wykonania umowy;
- dokonanie zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przesłanek dopuszczających taką zmianę.